

////////////////////////////////////

ARCHEOLOGIE NOTA
BUREAU ONDERZOEK 2020G126
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK 2020H191
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

LANDINRICHTINGSPROJECT BRUGSE VELDZONE
MOUBEK-VLOETHEMVELD FASE 1
RECREATIEVE LINKEN IN JABBEKE

////////////////////////////////////

COLOFON

Titel

Archeologienota, Bureauonderzoek 2020G126, Landschappelijk bodemonderzoek 2020H191, Verslag van resultaten, Landinrichtingsproject Brugse Veldzone, MoubEEK-Vloethemveld fase 1, Recreatieve linken in Jabbeke

Auteur bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek

RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Auteur assessment

Elisabeth Van Besien (OE/ERK/Archeoloog/2019/00031)

Opdrachtgever

VLM Regio West, Vestiging Brugge, Velodroomstraat 28, 8200 Brugge

Projectcode

2020G126 Bureauonderzoek

2020H191 Landschappelijk bodemonderzoek

Erfgoedloket

<https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/16616>

Plaats en datum

Brugge, november 2020

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

SAMENVATTING

RAAP België voerde een archeologisch vooronderzoek uit in het plangebied Moubeek-Vloethemveld - Recreatieve linken in Jabbeke. De directe aanleiding voor dit onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in het kader van de recreatieve ontsluiting van het Vloethemveld.

RAAP België is hoofdzakelijk de auteur van het bureauonderzoek (projectcode 2020G126) en het landschappelijk bodemonderzoek (projectcode 2020H191). Het assessment en het programma van maatregelen met gemotiveerd advies, is intern binnen de VLM uitgevoerd en werd opgemaakt op basis van de aangeleverde gegevens met de nodige aanvullingen en aanpassingen.

Het archeologisch vooronderzoek had tot doel na te gaan of er kans is op aanwezigheid van waardevolle archeologische resten. Er zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historische context van het plangebied. Op basis daarvan is een archeologische verwachting opgesteld en is nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed. Deze onderzoekstappen hebben geleid tot een advies.

Het projectgebied bestaat uit drie zones/recreatielinken en is gelegen op de grens tussen de gemeentes Jabbeke en Zedelgem. De oostzijde van het projectgebied wordt begrensd door het Vloethemveld en het gekanaliseerde deel van de Jabbeekse beek.

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het plangebied gelegen is op een pakket eolische sedimenten. Naast eolische afzettingen kunnen ook hellingsafzettingen voorkomen. Deze kunnen voor de archeologie interessant zijn indien deze eventuele resten afdekken. De bodemtextuur bestaat hoofdzakelijk uit zand, waarbij de drainageklasse wisselt tussen droog en nat zand.

De twee meest zuidelijke recreatielinken namelijk link 2 en 3, bevinden zich op de noordelijke flank van het plateau van Wijnendale. De meest noordelijke link 1 bevindt zich op de grens van de flank naar de beekvallei van de Jabbeekse beek. Dit landschappelijke kader resulteerde in een mogelijk grote variatie aan menselijke sporen uit verschillende archeologische periodes. Ter hoogte van recreatielinken 1 en 2 is er potentieel om archeologische resten aan te treffen in de vorm van jager-verzamelaar vindplaatsen uit de periode laat-paleolithicum-mesolithicum, alsook sporensites van in het neolithicum tot in de late middeleeuwen. Voor recreatielink 3 is deze verwachting voor steentijdsites bijgesteld naar laag en matig voor sporensites.

Ter hoogte van recreatielink 2 werden gezien de hogere verwachting op steentijdsite landschappelijke boringen uitgevoerd. De bodemopbouw bestaat uit een ploeglaag (van ca. 30 cm dikte, met een lokale uitschieter tot 50

cm-mv) met daaronder een zandige sequentie zonder profielontwikkeling. Deze zandige bodems zonder profielontwikkeling staan sterk in contrast met de podzolbodems op de hoger gelegen delen in de nabije omgeving. Hoewel natuurlijke factoren niet zijn uit te sluiten, is historisch menselijke invloed op het landschap de hoofdverdachte voor de opmerkelijke afwezigheid van podzolbodems ter hoogte van het plangebied. Gezien er geen profielontwikkeling is vastgesteld en er geen oude leefniveaus worden verwacht, werd de verwachting voor steentijdartefactensites bijgesteld naar laag.

Het archeologisch niveau voor sporensites (neolithicum, metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen) wordt aan de basis van de ploeglaag verwacht. Na impactanalyse en inschatting van het beoogd wetenschappelijk potentieel van het plangebied, komen enkel de voorziene graafwerken voor het ven in recreatielink 2 in aanmerking voor verder onderzoek. Hier wordt verder onderzoek met behulp van proefsleuven voorzien.

Aangezien dit project kadert in een groot inrichtingsproject, is het onmogelijk om het archeologisch vervolgonderzoek reeds uit te voeren alvorens de omgevingsvergunning in te dienen. Verder onderzoek is slechts mogelijk via het uitgestelde traject.

GEMOTIVEERD ADVIES

Van groot belang voor de opmaak van het programma van maatregelen, is de inschatting van de bodemimpact van een bosaanplant in link 2 en 3. Als aan de aanplant geen voorbereidende grondwerken voorafgaan, kan de bodemverstoring door de aanplant zelf als verwaarloosbaar worden beschouwd. De plantgaten zijn klein en ondiep (in de ploeglaag). Eens volgroeid heeft een bosvegetatie absoluut een zekere impact op aanwezig archeologisch erfgoed, maar tegelijkertijd zorgt het ook voor een goede bescherming van het archeologisch erfgoed. De ervaring leert dat tussen (zelfs gerooide) bomen een archeologische site leesbaar blijft m.a.w. een site is niet volledig verloren als er bomen worden aangeplant. De impact van een volgroeide bosvegetatie geldt in principe voor elke vegetatie of bodemgebruik: archeologie degradeert nu eenmaal doorheen d tijd. Momenteel zijn de gronden in agrarisch gebruik: ook dat heeft een impact, en wellicht een grotere dan bos. Bovendien zal de bosaanplant in link 3 gebeuren op gereconstrueerde rabatten. De verwijderde grond zal bovenop de historische rabatten gelegd worden. Bovenop de historische rabatten komt gemiddeld 10cm extra grond afkomstig uit de uitgraving van de rabatgreppels en gracht. Zo ontstaat een buffer van (ploeglaag + ophoging) minimaal 40cm waarin de boompjes zullen worden aangeplant. Meestal wordt uitgegaan van een buffer van 30cm dik als bescherming van archeologische sporen.

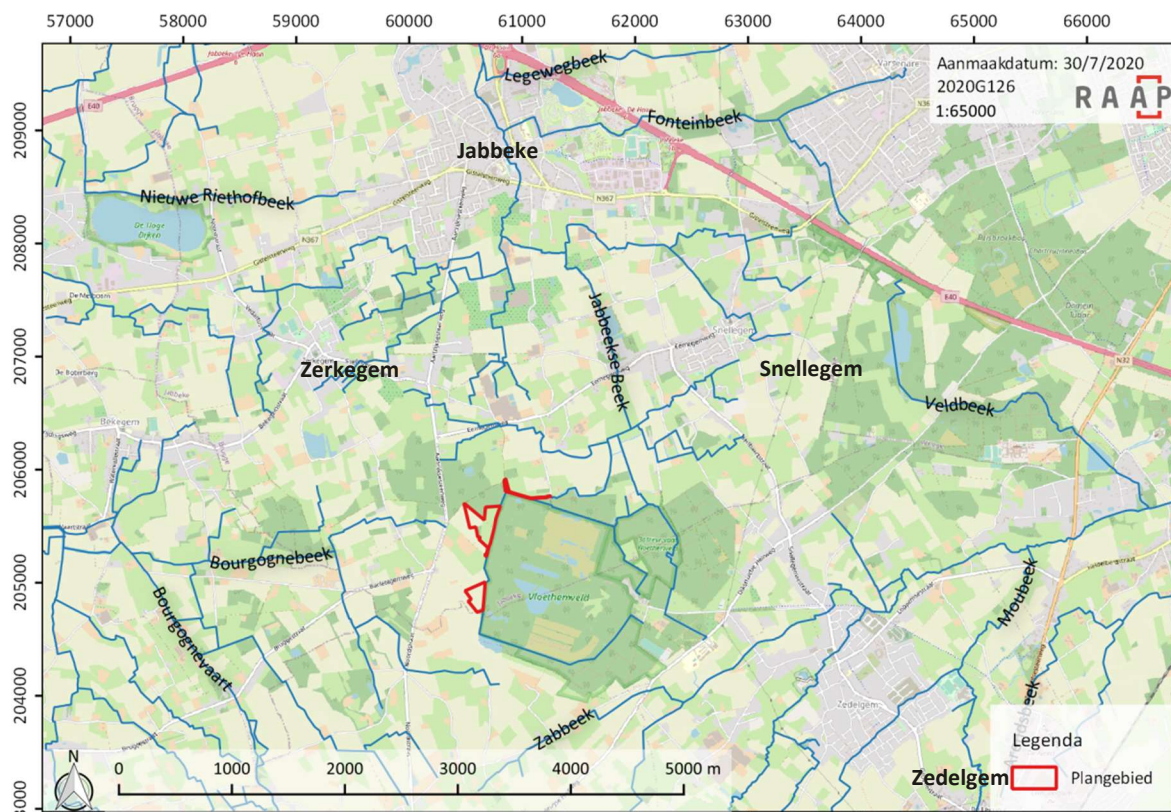
De impact van de bosaanplant wordt omwille van bovenstaande argumenten als verwaarloosbaar ingeschat.

Als de bedreiging van de bosaanplanting als verwaarloosbaar wordt ingeschat, vervalt de noodzaak om in deze zones verder onderzoek voor te schrijven. Na impactanalyse en inschatting van het beoogd wetenschappelijk potentieel van het plangebied, komen enkel de voorziene graafwerken voor het ven in recreatielink 2 in aanmerking voor verder onderzoek. Hier wordt verder onderzoek met behulp van proefsleuven voorzien.

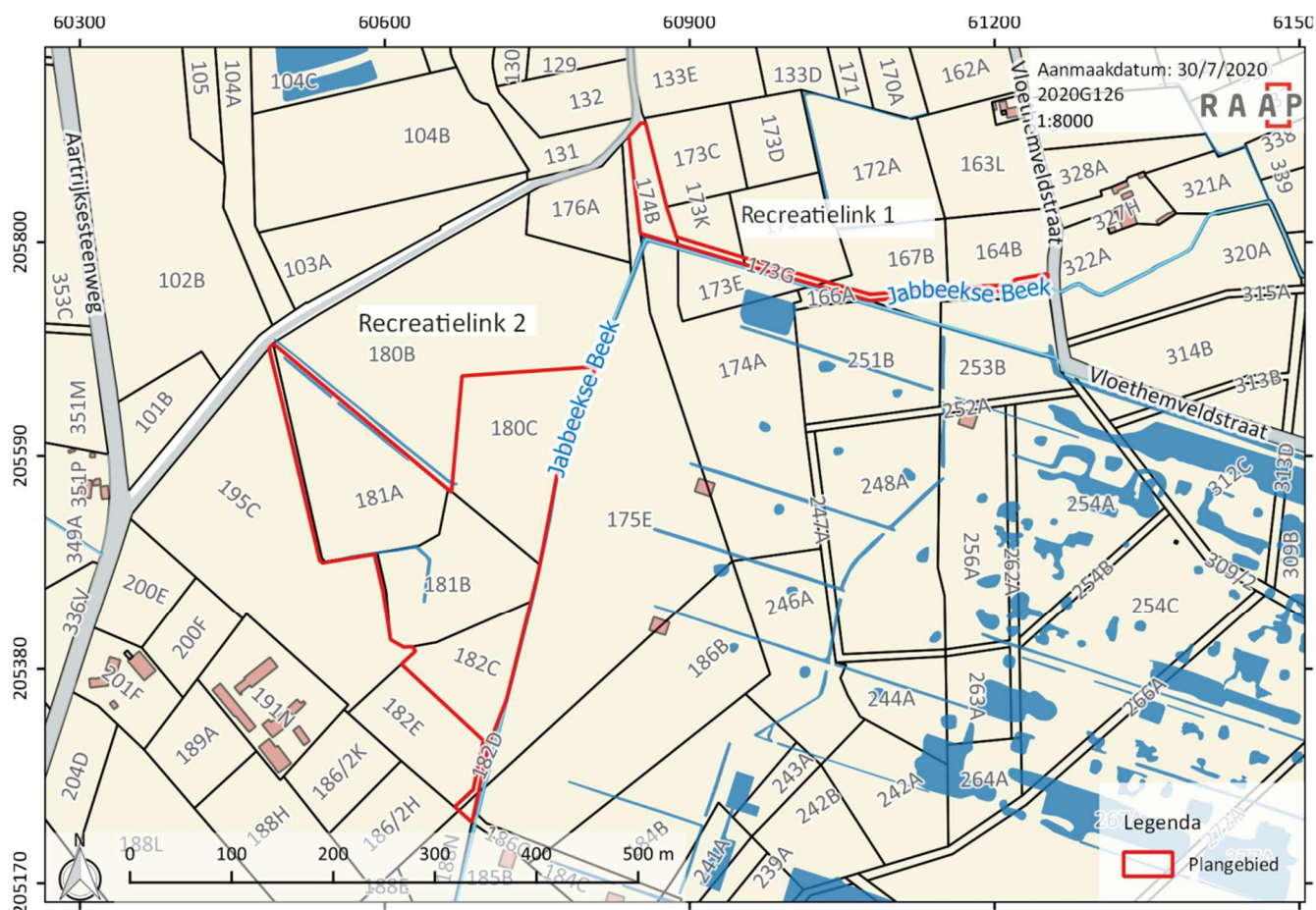
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Administratieve gegevens

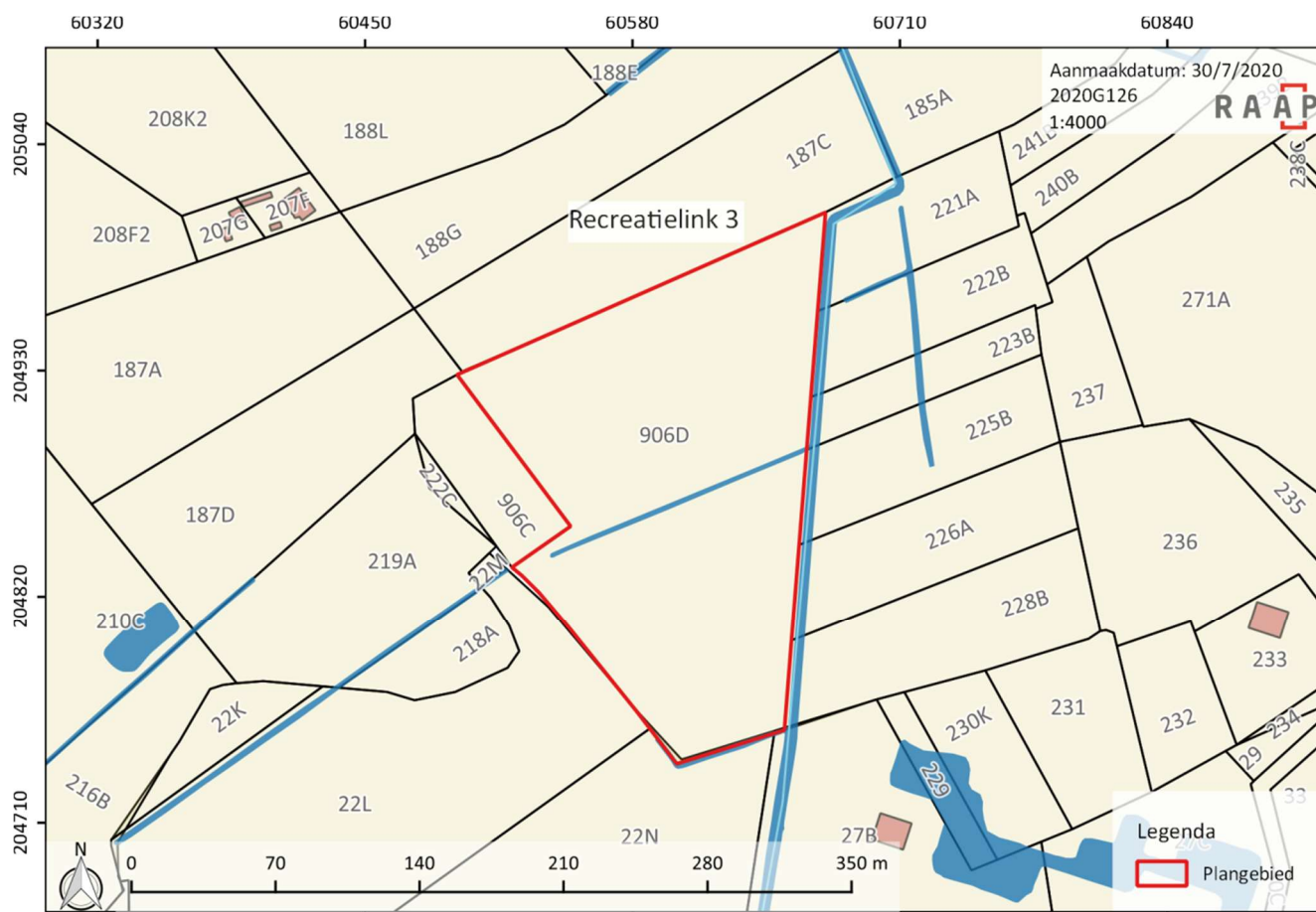
Auteur	Elisabeth Van Besien (OE/ERK/Archeoloog/2019/00031)
Naam plangebied	Vloethemveld Moubeek - Recreatieve linken
Deelgemeente/gemeente	Jabbeke
Provincie	West-Vlaanderen
Kadastrale gegevens	Afdeling 6, Sectie C, 173f, 173g, 174b, 905a, 905b, 180c, 181a, 181b, 182c, 182b, 182d, 188m, 906d
Opp. betrokken percelen	91131 m ²
Opp. plangebied	17086 m ²
Opp. bodemingrepen	17086 m ²
Bounding box in Lambert-coördinaten:	$X_{\min}$: 60486.2 $X_{\max}$: 61252.5 $Y_{\min}$: 204738.55 $Y_{\max}$: 205917.38

Figuur 1. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2020).

Figuur 2. GRB kaart met projectie van het plangebied en de betrokken percelen voor recreatielink 1 en 2 (bron: AGIV, 2019a).

Figuur 3. GRB kaart met projectie van het plangebied en de betrokken percelen voor recreatielink 3 (bron: AGIV, 2019a).

Onderzoeksdoelen en vraagstellingen

Bijkomend archeologisch vooronderzoek heeft als primair doel na te gaan of er archeologische sites aanwezig zijn in de ondergrond van het projectgebied.

Het voorgestelde proefsleuvenonderzoek binnen het plangebied heeft als doel:

- Na te gaan of er binnen dit gebied sporensites aanwezig zijn,
- Nagaan of er enige graad is van verstoring, en of hierdoor mogelijke sporen zijn door vernield,
- Aan de hand van de sporen trachten de geschiedenis van het gebied beter in kaart te brengen,
- Nagaan of er een archeologische opgraving moet worden uitgevoerd voorafgaand aan de werken,
- Afbakenen van zones waar wel of geen archeologisch onderzoek dient te gebeuren.

Hierbij worden volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Zijn er archeologische sporen/structuren aanwezig net onder de ploeglaag? Wat is hun aard?
- Wat is hun gaafheid, hoe diep zijn ze bewaard.
- Uit welke periode dateren ze en hoe valt dit te rijmen met de archeologische kennis over het gebied.
- Welke zones zijn archeologisch waardevol en dienen te worden onderworpen aan een archeologische opgraving?

De proefsleuven worden uitgevoerd en geregistreerd volgens de richtlijnen van de Code van Goede Praktijk, versie 4.0 (hoofdstuk 8.6).

Indien er na afronden van het proefsleuvenonderzoek een gunstige verwachtingskans is op archeologische vindplaatsen, kan worden overgegaan tot een archeologische opgraving van het hele plangebied, of een afgebakende zone binnen het plangebied.

Onderzoekstechnieken

In totaal worden er 4 lange sleuven gepland ter hoogte van het uit te graven ven (3.600m²). De sleuven hebben een noordwest-zuidoost oriëntatie en lopen parallel aan de deels te dempen gracht. Tussen gracht en de eerste sleuf ligt ongeveer 6m. Samen hebben de sleuven een totaaloppervlak van circa 526 m², wat overeenkomt met een dekkingsgraad van meer dan 14,5% van het ven (totale oppervlakte 3.600m²). De onderlinge tussenafstand bij de sleuven bedraagt ca. 12 m, dit betekent 14 m van middelpunt tot middelpunt. De sleuven zijn maximaal verspreid over het plangebied uitgezet. De sleuven zijn 2 m breed. Waar nodig geacht (met name ter hoogte van sporenconcentraties) dienen de sleuven lokaal uitgebreid te worden met de nodige kijkvensters en/of volgsleuven. De ligging daarvan wordt bepaald tijdens het terreinonderzoek, in functie van een specifieke vraagstelling. Meestal worden deze ingepland ter hoogte van sporenconcentraties (structuren). Wanneer het archeologisch niveau te diep ligt, worden de sleuven iets breder, eventueel zelfs getrapt aangelegd, om op een veilige manier de nodige registratie te kunnen doen.

Bij het aanleggen van de proefsleuven worden archeologische vondsten uit de aanlegfase ingezameld en, indien nodig, opgemeten als puntvondst. Indien sporen worden aangetroffen, worden na registratie de nodige coupes en boringen gezet om de aard en de diepte van de sporen te bepalen, en om eventuele vondsten te recupereren. Het verzamelen van vondsten gebeurt in functie van de datering van de sporen.

De registratie van het onderzoek gebeurt volledig conform de Code Van Goede Praktijk versie 4.0 (hoofdstuk 8.6).

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.

4 Voorstel voor proefsleuvenonderzoek ter hoogte van het uit te graven ven in recreatielink 2 © VLM+AIV.